Број 34. У Новом Саду, у понедељак 16. фебруара (1. марта) 1909. Година XLIV.

»Застава« излази сваки дан два пута, а недељом и понедељником једаред.

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаљу на један месец 2 кр. 70 пот. за четврт године 8 круна. Кад се јутарњи и вечерњи лист засебно шаље: месечно 3 кр. 26 п. за четврт године 9 кр. 75 пот. — За Аустрију и све остале земље на четврт године 10 круна.

Народним бројевима од петка цена је: за пола године 2 круне, на целу годину 4 кр. за стране земље годишње 6 круна 50 пот.

Поједини вечерњи бројеви стају 10 потура.

Телефон бр. 131.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

(Вечерњи лист.)

ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА у РУМИ.

За огласе плаћа се по 12 пот. сваке врсте оваких ситних слова.

Уредништво »Заставе« је у кући г. Ј. Т. Чавића Администрација »Заставе« налазе се у кући где је Милетићева штампарија у главној ул. бр. 20.

Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији »Заставе«.

Рукописе не враћамо.

Поједини вечерњи бројеви стају 10 потура.

Чек-конто 12008.

Отимају српске манастире.

Српско бугарски односи у Цариграду.

Цариград, 11. фебруара.

Односи између Срба и Бугараша у Старој Србији и Мађедонији све се више заоштравају. Прилике су се после јулске младотурске револуције биле поправиле, трвења и сукоби били су неко кратко време престали, али се сад опет јављају.

Бугарски револуциони комитет спрема нову крваву акцију нарочито у велешкој и паланачкој области. Оштрица те акције биће управљена против Срба. То исто опажа се и у другим областима

Бугараши у прилепској области после мале паузе, почели су опет насрћати на Србе, њихову имаовину и светиње. Што то чине није за нас ново, али је за право чуђење и за ссуду, што то смеју чинити не кажњено. Бугараши се спремају да отму српске манастире Зрзе и Слепче у прилепској области, што је дало повода српском посланику из тог краја др Јаниђију Димитријевићу да учини овде хитне кораке код великог везира за одбрану интереса тамошњих Срба Велики везир обећао је учинити што је потребно, пошто проучи сва акта по том питању. Срби сељаци осујетели су покушај Бугараша и отерали их из оба манастира. Власт прилепска, која је очигледно наклоњена Бугарашима позвала је преко 90 сељака на одговорност, што су се усудили бранити своју имаовину од бугарских отмичара! Одговор сељака био је кратак и јасан:

— Први пут отерали смо бугараше из српских манастира без батина, ако се пак усуде други пут ући у наше манастире, ми ћемо их с оружјем у руци отуд отерати.

Тим поводом држали су 31 јануара Срби из Прилепа и околине велики народни збор у Прилепу, који је донео ову резолуцију:

„Срби Османлије из Прилепа и околине скупљени да нас на народном збору 31. јануара протествују исто не дозвољава да Бугари насрћу на њихову имаовину. Протествују што се од стране власти Бугари протежирају на штету српског народа и њихове имаовине;

Изјављују своје негодовање, што су државне власти дозволиле да Бугаре пусте у чисто српске манастире Зрзе и Слепче, па не само што су их пустиле, већ су им и жандарме ради веће сигурности дали.

Зрзе и Слепче села су насељена Србима Османлијама и манастири њихови издржавани су од села до села чисто српски, која су им и непокретно имање поклањали, те Бугари никаква права на њих немају нити ће моћи имати, пошто је у нашој отаџбини завладао ред и поредак. Бугарских села нема у околини ових манастира на даљини од шест сахата, а толико је и од вароши далеко, те никаквог законског основа не могу имати да своју имаовину манастира себи притежавају, пошто ту немају свога елемента.

Протествујемо против терора које врше бугарске чете којима се кров просте гледа кад иду по српским селима наоружани и сељаке силом терају да буду Бугари, као што је скоро случај био у Степанцу, Дабници и Никодиму, док се Србину на пут стаје и не наоружаном.

Српски народ налази се ожалошћен кад му у времену слободе и једнакости власти неправду чине и од других га народности одвајају, као н. пр. док Бугари и Грци по црквама могу слободно звона подизати, дотле се Србима и њиховим црквама забрањује, па им силом чак полиција скида звона, као што је случај овде у Прилепу био.

Срби Османлије из Прилепа и околине с правом траже да им се преда манастир Тресковац, јер се налази у средини српског живља, који је тај манастир за толико стотина година чувао и издржавао. Бугари насилним путем — помоћу њихових разбојничких чета овај су манастир отели и данас га не законито за себе притежавају.

Срби Османлије у Прилепу и околини биће увек готови за срећу и напредак, као и очување Османлиске царевине живот и све жртвовати, али тако исто изјављују: да туђе неће, а своје ће до последње капи крви бранити.

(Следују у име целе прилепске околине потписи председника и седамнајест општина.)

Ова резолуција саопштена је телеграфским путем великом везиру и председнику отоманског парламента, — те се овдашњи српски кругови с правом надају да ће Срби у прилепској околини бити задовољени, да ће им манастири бити очувани и да неће доћи до крвопролића између Срба и Бугараша

*

Битољ, у фебруару.

Не дају нам ни звонити

Какве су и данас, у уставној Турској, прилике у унутрашњости, показује овај догађај у српској области.

У Поречу у битољском вилајету, после прогласа устава, прво Толимо — село а за тим и осталих десет села у Поречу купише звона, направише звонаре и почеше звонити о светлим празницима После тога на два месеца дође наредба од власти да се не сме звонити, те Срби у Поречу не смедоше звонити ни о највећим празницима. На дан Св. Саве, на тај највећи празник целог српства, почели су звонити у Толимом селу али дотрчаше турски жандари из Самокова, скидоше клатно са звона и претише сељацима, да ће их одмах отерати у Кичево кајмакаму, ако не кажу, ко их је на то побунио? Жандари спречише службу и тек пошто их је народ добро угостио, вратише се незвани гости у Самоков, пошто су покварили светосавску прославу.“

Тако се у добу устава у Турској не дају хришћанима, ни употреба звона на црквама!

Нови Сад, 16. фебруара.

Парница због велеиздаје. У Будимпешти, Загребу и другде врло се много говори о парници због велеиздаје. Та парница треба да отпочне за два дана, у среду.

Питање је: Хоће ли се одржати? Сви кругови признају да се државни тужилац јако пребацио. Не само у мотивацији оптужбе. Он је увукао у ту парницу и онога који се закашљао и онога који је на десетом крају нешто певао, ил стварао разне српске просветне и економске задруге. Питају се: Хоће ли бити могуће пре-

---

ПОДЛИСТАК.

УСТАВНОСТ У ЈАПАНУ.

А. Прес. —

У Јапану постоји устав и парламент од 11. фебруара 1889 год. — дакле двадесет година. Ако узмемо да је Јапан једна од најстаријих држава на свету, када Рим још не беше ни основан, онда видимо да је 20 година за такву државу мање него ли тренутак у животу човечјем.

Али за тај један тренутак шта се збило? Јапан је примио европску културу, преобразио је државу своју, одржао низ победа и почео себе називати „Енглеском“ Истока.

За тих 20 година, цео се народ, тако рећи, препородио.

Под утецајем слободе процветала је јапанска култура.

Кад погледамо у историју народа, опазићемо, да некоји народи некаквом чудном силом и доследношћу теже једној одређеној сврси. Мењају одело, обичаје, десетине поколења пролазе једно за другим, али мисао, рођена у глави витеза у оклопу, јасно и силно звучи из уста његова праправнука, одевеног у фраку и цилиндру.

Из тих народа највећу пажњу привлаче стари Грци, Енглези и Јапанци Историја древних Атињана данашње Енглеске даје нам слику постепеног вековног развића државне слободе, у Јапану се јавља ненадно. Идеја уставности у Јапану, спремала се и сазревала је вековима као и у Грчкој и Енглеској. Али у Јапану епоха рефорама наступила је одједаред као вулкан.

Јапанска уставност оснива се на основним законима од 11. фебруара 1889. затим на царевим декретима, увођењем палате перова (горњи дом), посланичке куће, државних финансија и најпосле на статуту царске породице. Уз то је 1900. год. измењен изборни закон 1889. г.

На јапанску уставност не треба гледати као на довршену зграду слободе, као што је француска, енглеска или американска Јапанска уставност развија се, слична је у нечем пруској уставности, мада је, иначе, далеко надмаша, јер је дух државе и народа сасвим другчији.

Основана права јапанског грађанина устав признаје. Сваки јапански грађанин пре свега има право слободно живети на територији јапанске царевине.

„Ни један јапански поданик, — пише у §§. 13. и 14. устава, — не може бити ухапшен, преслушан или кажњен другачије, но што закон прописује,“ и „не може бити лишен права да га преслуша његов законити судија.“

„У дом јапанског поданика може се ући или одржати преметачина само у овим случајевима, које је закон предвидео.“ (§. 25.)

Тајна писама је неприкосновена, изузев случајеве законом набројане. (§. 26.)

Жалбе о чиновничким злоупотребама, рушење грађанских права решавају нарочити судови, „административни судови.“

У Јапану нема пороте, зато је и била прека потреба установа тих „административних судова.“

Јапанском грађанину дозвољена је слобода говора, штампе, јавних зборова и удружења. Само министри, војени и марине, у случају, рата, могу забранити изношење на јавност војене тајне а министар унутрашњих дела може забранити све, што би могло изазвати рат са страном државом.

Јапански грађанин ужива слободу вероисповедања. Јапанци су у погледу вере најтрпељивији народ на свету. Шта више верски фанатизам закон забрањује.

Законодавна вест припада цару и пар-

тресати те ствари недељама, можда м се цима као велеиздају

Поред свега тога су мишлења подеље ња. Они који држе да ће се парница одржати, говоре о новим апшењима, која су се догодила ово дана. Доуги, који не верују да ће од те парнице што бити, позивају се на то, да пред угарски сабор нису још изнели предлог, да се извесни посланици у ствари те парнице издаду суду.

Угарски министар председник је био јуче у Бечу где су биле важне конференције Бан је у последње време бивао сваки час у Б. Пешту, а долази опет. и гурно је било јуче о томе речи у Бечу. И многи држе, да ће вероватно у среду ујутру, кад се отвори расправа, место оптужнице читати — краљеву аболицију, обуставу парнице.

Но све су то још нагађања. Среда није далеко. Значајно је то, да оптуженици и њихови браниоци са највећим поуздањем очекују ту парницу.

Прогон Срба у Дубици.

Дубица 14. фебруара.

Прије сам укратко јавио, што се догодило на дан поклада, а сада ћу да то допуним и изнесем још неке ствари, које се приписују нама Србима у Дубици.

Догађај који се збио о покладама изгледа овако: У ноћи од 8 на 9 фебруара (21 на 22) срушили су непознати зликовци капелу са сликом матере божје на католичком гробљу То буде ујутро пријављено оружницима (име пријавитеља таје) и истрага одмах поведена. Из касарне се упутише равно творници за израђивање дрвета, гдје су апшени радили, у друштву са пропалим трговцем Фрањом Паћаном и вјечно пијаним абсолвираним правником Ђурицом Шпољаревићем највећим србождерима и Франковим вјерним телићима. Ту се догоди нешто неочекивано Пограбише одмах браћу Пуцаре и Марка Смиљанића између радника, повезаше их што су јаче могли и отпочеше истрагу. Прије свега су их у кратко преслушали, а уз њих и некоје друге, које оставише, јер им небијаху потребни, а исто тако не уважише изказе оних, који су ишли у прилог ухапшенима. Оданде се упутише, као по некаковом унапред скованом плану, пред једну франковачку кућу преко пута од гробља, да се пропитају о том догађају. Ту преслушаше домаћицу куће, која им изјави ово: „У 5¾ сати у јутро чула сам неку лупу у гробљу, погледам кроз прозор и видим неколико особа, гђе излазе из гробља. Од ових двојица побјегоше преко унског моста.“ На питање, да ли је којега од њих препознала, изјави, да није, јер је био мрак. Ово је дакле изјава главног свједока

Сада, да огледамо изјаве уапшене браће и других, а уједно и даљни поступак оружничког стражмештра Ивана Будака, који се показао у својој правој слици, и видимо да ли су исти криви

Браћа Пуцари изјавише: „Око 5 или 5½ сати изјутра дошао је наш комшија Ђуро Алаванчић (Хрват), који нама скупа ради у творници и пробудио нас.“ Одмах ћу да споменем да је тога Алаванчића стражмештар, када је овај потврдио ријечи Пуцара, ударио по лицу с ријечима: „боље говори,“ а уједно питао, да ли је од Пуцара на што наговаран. — „Он (Алаванчић) и Ђуро Пуцар отишли су у 6 сати од куће на творницу и успут видили су преваљену капелу. Илија и Васо Пуцар кренуше се за њима после неколико минута, достигоше Марка Смиљанића и нађоше се сви скупа код творнице.“ По исказу оне жене превала капеле догодила се у 5¾. Окривљени су прошли онуда после 6 сати. Неки опет други свједоци видили су свршено дјело прије него што су окривљени прошли крај гробља. Дакле прије 6 нису били у близини гробља. Дјело је учињено прије 6 сати. Доказ је дакле ту, да они нису то учинили, узевши и то у обзир да се зна гђе су били и прије тога доба Но крај свих тих јасних доказа остадоше они свезани и одведени на гробље, гдје су мерене стопе на пола затрпане новим снијегом. Ту је г. Будак констатовао крај свега онога што је чуо и могао се уверити о њиховој невиности, да су исте Илије Пуцара, говорећи му да је он то учинио, јер је познат одавно као лопов не износећи му за те своје речи доказа — Ту се већ почиње показивати његова велика „непристраност“ и франковачка мржња према Србима.

Одавде их одведоше у касарну из које буду пуштени у 2 сата ноћи Ђуро и Васо Пуцар а иза њих Марко Смиљанић. Сам остаде Илија, за којега наступише часови мука и патња. Свукоше га скоро догола, свезаше добро и почеше га мрцварити. Испребијаше му ребра и прса, набише табане, наравно сам стражмештар и искали на њему свој франковачки бијес говорећи му: Ти си онај што пјеваш српске пјесме“ а и друге погрде. После тих патња даде га поставити боса на ладну цигљу, да се сакрију трагови удараца на табанима У јутро га стрпаше у саоне и одвезоше у Костајницу суду у затвор.

Тако се сврши та можда безпримјерна истрага у Дубици, која има чисто проту српски карактер. Ту показа Будак своју пристраност, тај узор оружник насити своје крвожедно срце на невиној жртви и показа своју франковачку душу, каквих је много у Дубици. Мисли ли тај господин да ће овде жарити и палити по милој вољи? Не, то неће! Стаће се том његовом дивљаштву, којих још има на пут Треба тој франковачкој банди, у коју и он спада, већ једном стући рогове и зауставити је у њезином подлом и денунцијатском раду Мисли ли тај човек да за њега не постоје закони? Да ли ћемо ми Срби стојати скрштених руку можд и не потражити томе злу лека? Не нека не мисли, јер ће се љуто преварити. Одговараће он својим претпостављеним властима за своја дјела.

Сада да још упитам тога господичића нешто. Зашто није истрагу водио, кад је наша српска православна црква била блатом умазана? Уморни сте били, како рекосте. Па зар још и сада након три месеца. Да ли то није из бојазни, да су то учинила ваша браћа Франковци? Може бити да и ноћне патроле не држите за вољу њихову, да раде шта хоће? Шта је радио поп Мијук код вас увече 22 фебр. а и други познати денунцијанти, који се налазе у оптужници? Можда радите у споразуму с њима? И много бих вас имао још питати, али за сада нећу. Учиниће Вам ту љубав и други.

Да покажем још како из свакога њиховог (франковачког) дјела показује се вјерска мржња и франковштина, како се то у наведеном случају види, изнећу ово. На покладни уторак приредили су опход са маскама, у којем су приказивали наше српске свештенике у разним обредним приликама, ружећи их, а уз то грдећи највеће наше светитеље, називајући их најгорим именима То је могао Будак, да гледа, а да не протестује против тога, а и остала банда којој се дала прилика, да покаже свој високи степен културе. Гдје је био наш управитељ, који мора да зна, да су опходи без дозволе забрањени, а да није подузео потребне кораке? То се све догађа у Дубици, наилази на франковачке симпатије. Такова дјела чине они а вјеројатно, можда и сигурно, да су учинили и оно на гробљу, а приписују их нами, као и оно да смо сами умазали цркву.

Свак паметан увидиће одмах, што је вјеројатније и закључити, на чијој је страни истина. Исто тако пуцали су у стан учитеља „Wölfera“, намјеравајући бацити кривицу на Србе, но није им успјело, јер су исти похватани. И има још других ствари, које показују, ко чини нереде и разбојничка дјела но нећу их сада да износим. Изнијеће се то на мјесту, гдје буде потребно и гдје ће они за то одговарати.

ламенту. Парламент састоји се из два дома: посланичког дома и дома перова.

Дом перова сачињавају: 1.) чланови царске породице; 2) кнежеви и маркизи; 3) грофови, виконти, барони; 4.) лица, која именује цар за заслуге отаџбине, науци и уметности; 5.) лица, која бира сваки град по једно (Jon) или свака грађанска префектура (Ken) између оних што највише плаћају непосредан порез, а потврђује их цар.

Посланички дом има 376 чланова. Бирање посланика је непосредно, једнако и тајно, али не и опће. Бирач мора имати 25 година и плаћати 10 јена порезе и боравити у изборном округу годину дана.

Посланик може бити и онај који не плаћа порезу, само мора имати 30 година.

За посланике не могу бити изабрани иностранци, судије, свештеници, војна лица.

Посланици се бирају на 4 године, а плаћа им је 2000 јена годишње. За време док је посланик, неприкосновен је (посланички имунитет) посланик сме се ухапсити само уз дозволу парламента.

По уставу мора се састати сваке године и трајати три месеца. Заседање парламента не сме бити одгођено на више од 15 дана. Ако се парламент распусти, има се за пет месеци поново састати.

Ни један дом не може самостално радити. У случају несугласица, састају се конференције из чланова оба дома, по 10 чланова.

Законске пројекте прво мора прегледати парламентарна комисија.

Министри и представници владе имају права присуствовати и говорити у парламенту али не могу и гласати.

Одређење броја војске и флоте и неке ставке у буџету спадају у царска права.

Извршна власт је у рукама цара и министара. Међутим министри нису одговорни парламенту, но само цару. Ма да је ова неодговорност врло опасна, ипак Јапан напредује, јер је био досад срећан са својим министрима. Из тога се баш види, да је јапански устав сачињен према уставу пруском и немачком. И тамо министри нису одговорни парламенту.

Творац јапанског устава, маркиз Ито, образовао се у Немачкој, а при стварању устава помагали су му Немци.

Но ма да је по овом уставу власт царева јача од парламента, данас се то ни не осећа. То је данас само на папиру тако, а у ствари цар и народни посланици раде заједнички цар и народ јапански — то је једна нераздељива целина И није далеко дан, када ће министри бити одговорни и парламенту а Јапан постати потпуно уставна држава.

Јануара 1909.

С руског превео **С. М.**

Анексија Босне и Херцеговине и независна Бугарска.

Посредовање великих сила.

Преговори међу великим силама, да се посредује у Београду у корист мира, нису још довршени. Како из Париза јављају о том хоће да се изради читав програм, те ће још времена проћи, ако и дође до споразума Бечки листови веле, да ако и дође до посредовања, Срби ће се испомоћи околишћим одговором. Из Париза јављају, да Русија још није пристала да се посредује у Београду. Из Берлина јављају, како се тамо надају да ће Русија пристати на заједнички корак у Београду и додају, како ће Берлин онда учинити кораке и у Бечу у корист мира. Бечки листови имају из Петрограда вест, да Русија није противна, да се посредује у корист мира у Београду, но заједнички корак ила мора бити што блажије форме, да се никако не вређа самоосећај Србије. Из Париза пак јављају, да како се још незна, какове ће све диспозиције извести нова влада у Србији, то ће се Русија предомислити, а можда и устручавати, да се коначно придружи предлогу Немачке, да се посредује у Београду.

Поверљив меморандум српске владе.

Бечки листови доносе, да је српска влада поводом свога доласка на управу земље, послала важну поверљиву окруж-

ницу великим силама и то: Француској, Енглеској, Италији и Русији. Немачкој и Аустроугарској није послала. У тој поверљивој окружници истиче српска влада, да ће продужити политику предходне владе и да ће мирољубивим сретствима заштићавати и бранити интересе и животне потребе Србије. Српска влада се обвезује, да ће сачекати одлуку великих сила и све избегавати, што би могло довести до оружаног судара између Аустрије и Србије. Српска влада вели даље, да јој није намера, да предузима икакве војне мере, и ако би ова била оправдана због оружања Аустроугарске и претња аустријске штампе.

Хилми паша о приликама између Аустроугарске и Србије.

Хилми паша велики везир, рекао је талијанском дописнику „Трибуне“, да ће после споразума Турске са Аустроугарском одмах уследити и споразум Турске са Бугарском, а тиме ће бити и решено питање о ратној отштети Турске Русији. За то иде министар Рифат паша у Петроград, да са Извољским изравна још оне тешкоће, које споразуму стоје на путу. Хилми паша је нагласио, како је врло забринут, како ће се решити спорна питања Србије са Аустроугарском. Теши га, што му је изјавио аустроугарски цариградски посланик да ће Аустроугарска избегавати свако изазивање и да никад неће напасти Србију. Из брзојава, који је он, Хилми паша, добио из Београда, види да би Србија била вољна, да решење тог спора преда нарочитом европском суду, коме да учествују све европске силе, осим Аустроугарске и Русије. Хилми паша види у томе мирољубивост Србије.

Конференције у Београду.

Из Беча јављају, како се одономад француски београдски посланик дуго разговарао са министром Миловановићем. После тога Миловановић је походио руског посланика Сергејева, а сутра дан је енглески београдски посланик провео пун један сат код министра Миловановића У бечким дипломатским круговима држе, да се та саветовања односе на посредовање великих сила у Београду

Оружање Србије

Бечки листови имају вест да је финансијски одбор народне скупштине претресао све захтеве војног министра и одобрио му све ванредне кредите, чиста свота износи тридесет и три милиона. — Даље имају вест из Београда да је тајно већ отпочето спровађање мобилизације дунавске и дринске дивизије. Прошле ноћи један војни воз отишао је за Младеновац, где се концентришу српске војне чете. Даље се живо појачава војна стража на српским границама и за то су отишла из Београда одељена 18. и 7. регементе. У војним бечким круговима знају на сигурно да се у Србији извађају војна кретања и предузимају војне мере, али се држи, да та кретања имају тај смер, да се Београд војно испразни, и сва војна снага да се пошље у брдске крајеве, где ће се концентрисати у јаким одбранбеним положајима. Бечки листови имају даље из Берлина вест, како је српска влада децембра месеца прошле године наручила 100 хиљада војних шатора. Поручбина је требала да буде готова априла месеца, но на непрестано пожуривање српске војне управе, преостатак тих војних шатора биће 3. марта п. н. послат у Србију. После 14 дана стићи ће тај транспорт у Солун а одатле у Србију. — Бечки листови још јављају, како је београдско градско веће закључило, да набави за српску војску 50 машинских пушака. Више округа у Србији набавило је већ за војску у свом округу такових пушака. Српско војно министарство добило је из Петрограда од генерала Басмакова 1000 рубаља за наоружање. Уједно је извештено од словенског московског добротворног друштва, да ће се то друштво старати за наоружање и и одашиљање руских добровољаца

Војно кретање Русије.

Бечки листови имају из Лавова вести, да се опажају кретања руске војске не само у војном срезу Кијевском већ и варшавском. Од десетак дана овамо, стигла су већа оделења руске војске у многа места.

Споразум између Турске и Бугарске.

Најновија вест из Софије јавља, да је између Турске и Бугарске дошло до споразума на тој основи, да Бугарска даде Турској у име отштете 125 милиона.

Против ћирилице.

Равни Срем.

Румски „Радикал“ доноси ово: Кр. земаљска влада, одељење за богоштовље и наставу у Загребу издала је 8. децембра 1908. бр 29. 704. ех 1908. ову наредбу:

Предмет:

Тисканице ћирилицом стављају се изван кре пости.

Кр жупанијској области у Вуковару

Будући да је штампање школских тисканица двоструким писмом латиницом и ћирилицом знатно поскупило издавање речених тисканица и будући да је експедиција истих такођер у велико отештана налази кр земаљска влада, одио за богоштовље и наставу данашњим даном обуставити даље штампање и распачавање ћирилицом

Шво се наслову знања и даље уредовања ради приспћује

За бана

Микић в. р.

Кр. жупанијској области у Вуковару 21. децембра 1908. бр. 33.401. ех 1908.

Доставља се кр. котарској области у Руми.

Ради знања и равнања.

Кр. поджупан

Грубић в. р.

Кр. котарска област у Руми 27. децембра 1908. 1908. бр. 15824.

Свим пучким школама.

Ради знања и равнања.

Кр. котарски предстојник.

Као што се види, ова наредба кр. земаљска влада баца из сремских пучких школа ћирилицу на сокак, а придржава за будуће само латиницу, разлози су ови: Прво вели, да су тисканице због ћирилице врло поскупеле. Е па лепо! И ми нећемо две писменице на тисканицама, и онда се по закону мора у Срему латинице са тисканице избацити; јер, у овом случају тај већи трошак износи латиница а не ћирилица, латиницу дакле треба као излишну са тисканица скинути — јер се код нас Срба у Срему мора респектовати ћирилица. Други разлог био би овај: да је због ћирилице отештана експедиција. — Мора да је ћирилица некоме здраво тешка — кад и експедицију врло отештава; мора сигурно да је раздвајају од латинице те у посебним текстима разашиљу а то тако иде споро, да чак сам одељни престојник са отежица трпи при решавању списа, земаљска влада ни мање ни више данашњим дтном обуставља штампање и растуривање тисканица ћириличких.

Немамо на уму акционаре штампарије „Сријемских Новина, не паде нам на ум да лупамо главу због те наредбе, какву ће биланцу показати штампарија концем 1909, године, али питамо: Зна ли одељни предстојник г. Миксих да сремска жупанија има своју автономију? Зна ли да у сремској жупанијској скупштини не седе сами Михлови нити Јуреци, но има тамо Милоша и Марка и т. д. Знали г. Миксих да ову наредбу не може велики жупан Хидегети, ма при каквом апетиту био на ћирилицу, велим не може да ју прогута, но ју мора пред жупанијску скупштину да изнесе; а ако је и прогута, засешће му!

Зна ли г. Миксић да ћирилица у Срему мора бити службено писмо у свима уредима па и у пучкој школи!

Уверен сам, да је свето г. Миксић на уму имао, трипута би се предомислио и не би зацело оваку наредбу у име бана потписао.

Нико нека се не вара, да ће се ово ћутом прећи и ове наредбе олако се одржати на снази. Та наредба или се мора што пре оповрћи и повући или ће повући за собом таке последице, од којих могу имати осетљиве штете не само акционари штампарије „Сријемских Новина“ но и неко други, који никад није ни мислио да ће за ћирилицу делити дивиденду. За сад оволико а скорим ћемо се обратити још који пут на ову тако немилу, тако непријатељску — тако неславенску ствар!

Старина Новак.

Вести из места и са стране.

„Сумњителна“ писма.

Никада није било тако згодно време, као данас када свакојаки могу да стеку заслуге. Агенти изазивачи у свакој форми раде све могуће. Наилазили су многи и на нашу редакцију, сад нам пишу писма врло сумњиве садржине. Легло им је Земун и Београд. Један пише, а други је може бити спреман да то дојави. Сад су се наврзли на једног уредника „Заставе“. Ми велимо само толико, да таква отрцана средства не могу упалити. Толико укратко онима, којих се тиче.

Припреме за „велеиздајничку“ парницу.

Као што смо већ јавили да ће главна расправа против оптужених Срба бити 3. марта то се већ и сад примећују неке припреме. Тако је дворана у којој ће се парница водити преиначена и проширена, а одветничке и новинарске трибине повећане. Новинари ће добити сталне исказнице, свако уредништво по једну односећу се на дотичне новине Улазнице за публику делиће се увек један дан пре и при том како се већ вели, водиће се строга контрола. Из свега се даје већ и напред видети, да ће и том приликом бити пристраности

Преметачине у Чешкој.

Из Прага јављају, да је власт одономад извела више преметачина у просторијама разних чешких удружења и уредништва, и како званични извештаји веле заплењено је више списа која се односе на анти милитарну пропаганду. У секретарству народне социјалне чешке онладине, заплењене су све књиге и преса за копирање. У секретаријату чешке народне социјалне странке сва је преписка (коресподенција) заплењена и све је однесено у полицију. У редикцији „Чешког Слова“ била је такођер поново преметачина, и сам тај лист о тој преметачини пише ово: Претурени су сви слогови и рукописи. Уредник Стриберњи и посланик Бурдивал одлучно су изјавили, да неће дозволити да се повреди тајни уредништва тиме, што хоће власт да однесе све рукописе. Нека се прегледају у уредништву папири и рукописи Власт је тад запленила свега пет рукописа, који се односе на прилике и живот у војсци и то у причама. Из уредништва није однет ни један политички рукопис, јер како само уредништво вели, учинило је све претходне мере, да дописници листа буду потпуно сигурни Оштра је расправа настала, кад је власт запленила и превод интерпелације посланика Бурдивала: „О покварености прашке полиције“, у којој нема ни једне речи о војсци. Преметачина у уредништву „Чешке Слово“ трајала је све до 8 сахати у вече.

Васпитање кинеског цара.

Млади кинески цар Пу-Ји ра, тек је четир године стар. Некада ће владати силном царевином, а сада му ништа није слободно. Откад му је умро стриц цар Кванг-су, од то доба је Пу Ји-ра роб својих поданика. У једном од оних многих тајних павиљона, у забрањеном делу вароши, васпитавају га, да нико не зна у којем. Ускоро ће морати да учи силне хиљаде различитих кинеских знакова за писање и напамет мора знати три стотине књига кинеских учењака. То рано и силно учење шкодило је многим кинеским владарима. Цар кинески мора бити тако учен да му се сви диве. Чим узмогне да држи у руци кичицу, доносиће му се на потпис силне самртне пресуде. Он ће тад правити на тим листинама са кичицом кругове, и која имена дођу у круг, ти ће бити погубљени, остали ће бити помиловани. И док не буде добро знао писати, дотле ће случај пуки одређивати, ко да буде погубљен Да ли је баш тако како новине пишу не знамо, али до словце и не верујемо.

Брзојави „Застави“

Стигли 16. фебруара.

Векерле у Бечу.

Беч. Министар председник Векерле примљен је од краља у 12 сати у аудијенцију. Поднео је извештај о политичком стању У 11 сати била је у министарству спољних послова заједничка министарска седница под председништвом Еренталовим Већало се о трговачком уговору са Румунијом.

Беч. У један сат давао је Ерентал ручач турском министру Рифат паши. Присуствовао је и министар-председник Векерле.

Повратак Форгачев.

Будимпешта Аустроугарски посланик Форгач стигао је овамо. Присуствоваће после подне седници магнатског дома, а после два дана вратиће се у Београд.

Одговорни уредник: Константин Брадваровић

Трговина.

Нови Сад, 13. фебруара 1909. године.

Пшеница прве каквоће стара 25 к 60 до 25 к 80 п
Пшеница нова 25 к 20 п до 25 к 60 п.
Пшеница средња 23 к 60 п до 24 к — п.
Пшеница лакша 23 к 20 п до 23 к 60 п
Наполица нова 23 к 40 п до 23 к. 60 п.
Јечам нови 15 к 60 п до 15 к 80 п.
Зоб нова 16 к 60 п до 17 к — п.
Кукуруз у зрну нов 13 к 40 п до 13 к 60 п
Кукуруз у клипу нов — к — п до — к — п.
Маст 140 к — п до — к — п.
Сланина 136 к — п до — к — п.
Сланина паљена 136 к — п до — к п
Свињи угојени тешки 92 до 96 п.
Свињи средњи . . . 88 до 92 п.
Свињи лаки . . . . 84 до 90 п.
Теоци 60—64 по кили.
Овци пар 24—30— кр пар
Јагњци 88 - 90 по кили.

Стање воде под Новим Садом

13. фебруара било је 2 86
14. фебруара било је . . . . . 2·82

*

БУДИМПЕШТА, 27. фебруара 1909. год. — Оригинални недељни извештај будимпештанске филијале Српске Банке са будимпештанске житне и продуктне берзе

Време: Целе недеље било је време хладно са мразом.

Стање усева: Издашан добар снег јавља се са свију страна монархије, и ма да је свуда јак мраз био, не може се ништа позитивно казати о стању усева Поља су услед последњег издашног снега покривена, а да ли је јак мраз и дуга овогодишња зима нашкодила усевима, то ће се тек видети ако ускоро наступи угодно, благо време

Жито у иностранству: Посао је био веома чврст и цене су нагло скочиле.

Жито код нас: Услед боље тражње и на скупље терминске цене, овдашње млине су куповале скупљом ценом Продало се ове недеље око 90 000 мтц. пшенице са 30 пот. за 50 кила скупљом ценом од прошле недеље.

Раж К 10·37½.
Јечам К 8·50—·.
Зоб К 8 50—9·20.
Кукуруз К 7·32½—·.
Нова репица К 14·10—14·20.
Ланен семе К 13·—·14·—.
Кудељно семе К 18·—·22·—.
Нова детелина првена К 70·—·80·—.
Нова луперна К 48·—·60·—.
Мувар К 8·—·9·—.
Вика К 11·—·12·—.
Горушица К 8·—.
Пасуљ: бели и округли К 11·—·12·—, а шарени К 8·—·10·—
Цене се разумевају за 50 кила.

Јавна захвала.

Читаоница Срба занатлија у Старој Пазови одржала је и ове године забаву на дан свога читаоничког патрона, Светога Саву. — Том приликом пало је на каси добровољни прилога у укупној своти од 45 К. 50. пот. а к је приложише:

Г.Г Никола Петровић, 6. К Никола Жажинац 5. К. Јосиф Томић, 4. К. Аца Николајевић 3. К. Др. Радивој Тешић, 3 К. Др Милутин Симоновић 3. К. Ђура Фуђур 3 К. Јован Вучковић, 2 К. 50 пот. Милош Јавковић судац, 2. К. Мита Станишић 2. К. Сима Ивковић 2 К. Ана Љубиша 2. К Лоренц Мишколапи 1. К. Мита Гајић, 1. К. Стојан Јанковић. 1 К. Милош Тавкосић 1 К Сава Ристић 1. К. Раја Мамузић 1. К. Никола Јанковић 1 К Др Сава Милутиновић, 1. К. Радивој Стојаковић Сурдук, 1. К

На овим приловима изјављујемо свима прилагачима нашу најтоплију захвалност

У Старој Пазови, 11. (24) февр 1909

За читаоницу Срба занатлија
Мита Симоновић.

Модно-мануфактурна трговина
Браће Ђорђевић-Жанчића
у Белој Цркви (Fehértemplom)
потребује једног **старијег** и једног **млађег**
ПОМОЋНИКА.
Морају бити солидног владања, а са знањем српског, немачког, мађарског и румунског језика. **Ступање одмах или за 14 дана.** 148 2—2

ТРГОВИНА
ШПЕЦЕРАЈА И ДЕЛИКАТЕСА
Исе Ћирилова
У ПАНЧЕВУ
потребује једног доброг старијег **помоћника.** Исти мора бити добар детајлиста, а ступање је одма или кроз 14 дана.
1—2

Народна Кредитна банка
деоничарско друштво
у
Сремским Карловцима
исплаћиваће током **I. марта о. г.** на **дивиденди купон број 12.** својих деоница
К. 6·—
Управа.
1—1

ПРОДАЈА ИМАЊА.
Продајем укупно или на делове, 21 хектар земље ораће и под шумом, велики воћњак са кућом од камена, са великим подрумом.
Ово имање дајем и под закуп одмах па до 1. септембра ове године.
Имање је у срезу посавотамнавском, округу подринском, село Белотић, удаљено непуних 2 сахата од Шапца.
Св. Јанковић
194 2—3 **Београд**, Васина улица 8

!! У ПАЖЊУ !!
50.000 пари ципела
4 пара за само 7 круна.
Због нагомиланог плаћања многих фабрика, опуномоћен сам, да једну велику партију ципела јако испод цене коштања распродам Тога ради продајем свакоме
2 пара мушких и 2 пара женских ципела
за шнирање
од браун или црне коже, голмиране са капнама, са јако кованим ђоновима, најелегантније и најновије фасоне. Величина по нумерама. Сва 4 пара коштају 7 круна. — Разашиљање поузећем.
A. Gelb, Schuh-Export Krakau № 203.
Дозвољена промена или се враћа новац. 148 1—1

ЗА МОЈУ
ПОМОДНО-МАНУФАКТУРНУ И КРАТКЕ РОБЕ ТРГОВИНУ
потребујем једног **старијег** и једног **млађег**
ПОМОЋНИКА.
Ступити могу одма.
Велимир Ђурковић
10 2 3 Турски Бечеј.

ЛИВНИЦА ГВОЖЂА и ФАБРИКА
ПОЉОПРИВРЕДНИХ СТРОЈЕВА (машина
Цикмунда и Друга
у Новом Саду, творничка четврт,
на Лиману
препоручују своје богато стовариште *пољопривредних стројева* (*машина*) сопственог производа и то:

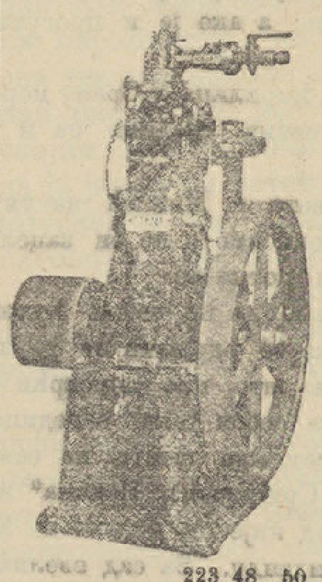

I. **Мотори**, све врсте: гас бензин, произвођач гаса и генератори.
II. **Целокупно уређење** за творнице, цигљане и млинове.
III. **Алати** за индустрију метала и дрвета.
IV. Лије се галантеријска и обична роба.
V. **Ливница** машина по сопственим и туђим моделима
VI. Оправке и реконструисање сваке врсте.
VII. Американске косачице „корник“ из Америке.

Старо гвожђе и метали купују се по највећој цени.

223 48 50
Техничка канцеларија, налази се на Лиману, у новој творници, а канцеларија за куповину и стовариште мустара је у старој творници, у Казанџијској улици бр. 19.
Ценовници и предрачуни бадава и франко.
Траже се заступници.

ЖЕНИТИ се намјерава СРБИН, у тридесетој години старости, грађевни подузетник, у најиндустријалнијем граду у Босни са **дјевојком Српкињом**, добром кућеницом, која би у посао уложила 20.000 круна са гаранцијом.
Само озбиљне понуде са фотографијом нека се шаљу на адресу:
„Подузетник у Зеници“.
195 2—3

НА ЗНАЊЕ!!
Част нам је поштованим муштеријама и грађанству Новог Сада и околине до повољног знања ставити, да под гаранцијом примам све послове, који спадају у *електричарску* струку, као: *рекламна осветљења аутомате*, провођање *електричних жица* у кућама, преноС *електричне снаге*, удешавање *акумулатора, излога*, домаће *лифте* са врло умереном ценом, исто тако и *водоводе, нужнике, собе за купање* и домаће телеграфе. Примам све у ову струку спадајуће оправке.
С поштовањем
Леополд Вернолд и Друг,
178 3 10 Нови Сад.

ЗАЈАМ
на земљу по **6%** даје
СТАРАТЕЉСТО
српске гимназије новосадске.
Обратити се ваља на
ВЛАДИСЛАВА СТРАТИМИРОВИЋА
фискала фонда гимн.
202 2—3

Продаје се модерно уређена
парна творница
опека и црепа у Илоку
која годишње 3—5 милиона црепа и цигље продуцира или се у закуп издаје. Исто ту продају се **пресе за цигљу и реп, трансмисије, летве за сушење црепа, трачнице, платеан кола за цигљу и реп** и један **апарат за чишћење земље**. Опширније код
Прве илочке парне творнице
опека и црепа
182 2—3 **у Илоку.**

ДВЕ ЈЕДНОКАТНЕ КУЋЕ на најживљем месту за сваку трговину, као и једну кућу са обором од 3 јутра, згодно и за парцелацију, продајемо уз врло повољне услове.
Српско Есконтно Друштво
182 4— **Митровица (Срем.)**

ПРОДАЈА КУЋЕ.
У општини **Платичеву** (железничка станица) код Руме имадемо врло лепу **кућу са кукуружњим чардацима и магазинима за рану** на продају. Врло подесна за трговца или гостионичара.
Обратити се треба.
Браћи Хандлера
176 3—3 **Рума** (Срем).

ВИНА!
Изврсног **белог вина** имам на продају око
100 хектолитара
из сопственог винограда у каменичком хатару, које би по јефтиној цени дао. Вино се у свако доба може видити у **Новом Саду** код
181 3—3 **Петра Матића, трговца.**

Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.